

**ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВАХ**

Н. В. БОНДАРЧУК, доктор з державного управління, професор
e-mail: bondarchuk-n@mail.ru

О. Г. ЧЕПЕЦЬ, кандидат економічних наук
e-mail: olya.gchep@gmail.com

**Кафедра обліку, аудиту та управління
фінансово-економічною безпекою**

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

Г. Є. ПАВЛОВА, кандидат економічних наук, доцент

Анотація. Встановлено, що одним із напрямів державної підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів є вирішення питань щодо їх оподаткування. Враховуючи специфіку таких підприємств, необхідно запровадити таку модель оподаткування, яка б цілком відповідала реаліям сьогодення, а саме: сприяла розвитку сільських територій, збереженню і зміцненню людського капіталу села.

Встановлено наявність серед науковців та працівників кооперативів дискусійності питання щодо їх оподаткування. По-перше, існує ототожнення поняття «платник податків» та «неприбутковий» статус кооперативів. Значна частина як науковців, так і практиків необґрунтовано вважають, що сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи не є платниками податків і зборів. По-друге, дискусійність щодо оподаткування обслуговуючих кооперативів, а саме: їх неприбутковий статус.

Розкрито механізм оподаткування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів як можливості виростання трьох можливих моделей. Обґрунтовано необхідність законодавчого забезпечення неприбуткового статусу сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Ключові слова: *сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, податки, моделі оподаткування*

Актуальність. У процесі реалізації сільськогосподарської продукції в індивідуальних виробників виникає ряд проблем, зокрема, найбільш суттєвою є тиск на дрібних приватних власників покупців-посередників та переробників сільськогосподарської продукції. Вирішенню цих проблем можуть сприяти обслуговуючі сільськогосподарські кооперативи (СОК). Разом з тим, нині не на достатньому рівні вирішено ряд питань щодо оподаткування обслуговуючої кооперації.

Найважливішим сучасним завданням сучасної політики є розробка основних напрямів з підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Одним із таких напрямів є вирішення питань

оподаткування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Враховуючи специфіку таких підприємств необхідно запровадити модель оподаткування, яка б цілком відповідала реаліям сьогодення, а саме: сприяла розвитку сільських територій, збереженню і зміцненню людського капіталу села.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню питань оподаткування в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах присвячено значну увагу зарубіжних та українських вчених-економістів. Так, в роботах А. Андрійчука, В. Гончаренко, В. Горбоноса, Д. Деми, М. Маліка, Л. Молдован, Н. Нечипоренка, П. Саблука, О. Чаянова, Г. Черевка та інших розглянуто організаційно-економічні основи створення кооперативів, значення інформаційно-консультативного забезпечення діяльності кооперативів та ефективність їх діяльності. Водночас, питанням оподаткування діяльності СОК приділено недостатньо уваги, що зумовило необхідність проведення окремого дослідження.

Мета дослідження – розкриття механізму сплати податків та зборів сільськогосподарськими кооперативами, визначення їх податкового статусу, а також розглянуто моделі оподаткування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Матеріали і методи дослідження. Під час дослідження проблем із регулювання діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та вибору оптимальних моделей оподаткування може бути використано дві групи методів наукового пізнання: загальнонаукові (історичний, діалектичний, метод системного аналізу, формально-логічний) та спеціальні методи дослідження (порівняльно-правовий, метод тлумачення правових норм).

Об'єктом дослідження є процес розрахунків сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів з бюджетом щодо сплати податків та зборів.

Результати дослідження та їх обговорення. Станом на 1.01.2014 р., в Україні кількість СОК становила 1017 од., з яких діючих – 668, у т. ч. за видами діяльності: переробних – 28, заготівельно-збутових – 208, постачальницьких – 16, багатофункціональних – 306, інших – 110; за напрямками діяльності: 157 – з обробітку землі, 199 – молочарських, 16 – м'ясних, 85 – плодово-овочевих, 36 – зернових, 175 – інших [10]. Для нашої країни це надто низький показник.

Розкриваючи механізм оподаткування СОК необхідно показати їх місце у системі кооперативів, визначених законодавством України. Так, у ст. 94 Господарського кодексу України дається таке трактування кооперативів: «кооперативи – добровільні об'єднання громадян з метою спільного вирішення ними економічних, соціально-побутових та інших питань, можуть створюватися у різних галузях (виробничі, споживчі, житлові тощо)». Зауважимо, що в цьому Кодексі інформація про обслуговуючі кооперативи відсутня. Разом з тим, зазначено, що вони можуть створюватися в різних галузях, зокрема і сільському господарстві. Це визначено Законом України «Про сільськогосподарську кооперацію» [3]. Зокрема, сільськогосподарська кооперація включає сільськогосподарські коопе-

ративи, сільськогосподарські виробничі кооперативи, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи та об'єднання сільськогосподарських кооперативів (асоціації, спілки).

Відповідно до цього закону, «сільськогосподарський обслуговуючий кооператив – підприємство, створене для здійснення обслуговування переважно членів кооперативу на засадах взаємодопомоги та економічного співробітництва». Пізніше Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» уточнено визначення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу: сільськогосподарський обслуговуючий кооператив – юридична особа, утворена шляхом об'єднання фізичних осіб, які є сільськогосподарськими товаровиробниками, для спільного виробництва продукції сільського, рибного і лісового господарств на засадах обов'язкової трудової участі у процесі виробництва» [3]. Це визначення, на нашу думку, є більш точним. Оскільки, згідно з ним, сільськогосподарський обслуговуючий кооператив є юридичною особою, а відповідно, є суб'єктом підприємницької діяльності і зобов'язаний зареєструватися в органах державної податкової служби України як платник податків та зборів.

Слід відзначити, що нині серед науковців та працівників кооперативів дискутується питання щодо їх оподаткування [1]. У цьому випадку ототожнюються поняття «платник податків» та «неприбутковий» статус кооперативів. Значна частина як науковців, так і практиків необґрунтовано вважають, що СОК не є платниками податків і зборів. Водночас, незалежно від виду кооперативів, вони є платниками податків та обов'язкових зборів або виступають податковими агентами. Відповідно до діючого податкового законодавства України, всі кооперативи, що функціонують як суб'єкти підприємницької діяльності, включаючи тих, що набули неприбуткового статусу, мають об'єкти (базу) оподаткування [11].

Такими об'єктами оподаткування є: заробітна плата працівників кооперативу, земельні ділянки, на яких розміщені чи ведуть діяльність кооперативи, транспортні засоби, вартість продукції, робіт та послуг, природні ресурси, прибуток (дохід) тощо. Отже, якщо у СОК є наймані працівники, то кооператив вбачається податковим агентом щодо утримання та перерахування до місцевого бюджету податку з доходів громадян (податку із заробітної плати цих працівників). Маючи земельну ділянку, СОК сплачуватиме земельний податок, в разі реалізації сільськогосподарської продукції – сплачуватиме податок на додану вартість (ПДВ), маючи джерела забруднення навколишнього середовища – сплачуватиме екологічний податок, у разі придбання транспортних засобів – сплатить збір за першу реєстрацію транспортних засобів тощо. Виходячи з вищенаведеного, стверджуємо, що кооперативи, включаючи СОК, є платниками податків та зборів за наявності в них об'єктів оподаткування, визначених податковим законодавством України.

Щодо іншої частини дискусійності оподаткування кооперативів, а саме: неприбуткового їх статусу, що, в цьому випадку, слід розуміти оподаткування їх прибутку [9]. Відповідно до Податкового кодексу

України, прибуток є об'єктом оподаткування й за наявності його у суб'єкта підприємницької діяльності він підлягає оподаткуванню [11].

Для того, щоб стверджувати, що СОК не є платником податку на прибуток, їх членам-власникам слід одержати статус неприбуткової організації та зареєструватися в Реєстрі неприбуткових установ й організацій. Водночас, на сьогодні отримання такого статусу сільськогосподарськими обслуговуючими кооперативами є практично неможливим. З 2015 року сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи віднесено до статусу неприбуткових організацій. Порядок справляння податку на прибуток з господарської діяльності регулює ст. 157 Податкового Кодексу України [11].

Закон «Про сільськогосподарську кооперацію» у нинішній редакції вирішив головну проблему, яка суттєво гальмувала розвиток сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів: він однозначно закріпив за СОК статус неприбуткових організацій [3]. Навколо цього питання було найбільше дискусій, та все-таки воно знайшло своє вирішення.

Принципово важливого значення набуло й те положення закону, згідно з яким, оподаткуванню не підлягають надходження, які сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи одержують від збуту сільськогосподарської продукції своїх членів.

Попри вагомій зрушенню на законодавчому рівні кооператори нарікають на іншу проблему – доволі непрості стосунки з податківцями. Останні прагнуть знайти недоліки в роботі СОК навіть там, де їх у принципі не може бути. І тому часто безпідставно обкладають кооперативи численними штрафами, які пригальмовують їх економічну діяльність.

Необхідно визначити, що прибуток від їх діяльності, а не доход, розподіляється серед членів кооперативу. Кожен член кооперативу зобов'язаний одержану суму прибутку, який для члена кооперативу є одним із видів доходу, включити до сукупного оподатковуваного доходу за відповідний звітний період та сплатити податок з доходу. У випадку, коли СОК буде виступати як податковий агент, він буде самостійно утримувати податок на прибуток, який належить кожному членові кооперативу, та перераховуватиме його до бюджету. У цьому разі, члени кооперативу не будуть включати прибуток, розподілений кооперативом, до свого сукупного оподатковуваного доходу, таким чином вони уникнуть подвійного оподаткування доходу. Лише при вирішенні цих питань можна стверджувати, що сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи одержать статус неприбуткових організацій.

Наступною, невирішеною досі, є проблема, яка стосується ПДВ. Згідно з чинним законодавством, ПДВ для сільськогосподарських підприємств переводиться на спецрахунки, звідки гроші потім спрямовуються на закупівлю техніки, обладнання тощо. Тобто, вони йдуть на розвиток цих підприємств. Такий підхід застосовується вже не перший рік. І всі фахівці, які мають відношення до аграрної галузі, сходяться на думці, що він є ефективним. Створюються передумови для того, щоб вітчизняні сільськогосподарські підприємства стали конкурентоспроможними на

внутрішньому та зовнішньому ринках. Натомість, такої податкової пільги не мають особисті селянські господарства, які виробляють та збувають свою продукцію через офіційні канали – сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи.

У межах чинного податкового законодавства, об'єднання в кооперативи призводить до зменшення доходів селянських господарств, які входять до їх складу. Серед причин, що це зумовлюють, – відсутність можливості у СОК зареєструватися як суб'єкти спеціального режиму ПДВ та залишати суми ПДВ-зобов'язань у власному розпорядженні. Також можна згадати і про відсутність можливості у СОК отримувати ПДВ-дотації переробних підприємств тощо.

Необхідно внести зміни до Податкового кодексу. Вирішення проблеми з оподаткуванням сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів значною мірою прискорить розвиток СОК і дасть їм змогу набути статусу селоутворюючих підприємств. Таким чином, розшириться перелік сприятливих умов, які забезпечать розвиток сільських територій в Україні.

СОК можуть застосовувати загальну систему оподаткування, а також спеціальні податкові режими: спрощену систему оподаткування у формі єдиного податку. Застосування спрощеної системи оподаткування є найбільш зручною для кооперативів, оскільки такий підхід дозволяє з не лише знизити податковий тягар, але й спрощує і здешевлює ведення бухгалтерського обліку

Платники податків, що застосовують спрощену систему оподаткування у формі єдиного податку, звільняються від обов'язку сплачувати податок на прибуток, ПДВ, податок на майно організацій, податок на майно фізичних осіб (щодо майна, використовуваного для здійснення підприємницької діяльності), а також єдиний соціальний податок.

Модель 1 «Загальна система оподаткування. Знаходячись на загальній системі оподаткування сільськогосподарський обслуговуючий кооператив повинен сплачувати усі без винятку належні податки і збори, що враховуючи специфіку діяльності таких підприємств має суттєве податкове навантаження. Тому можна з впевненістю говорити про те, що не всі сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи можуть застосовувати дану модель.

Модель 2 «Спрощена система оподаткування». Значна частина кооперативів знаходиться на спрощеній системі оподаткування і належить до 3 групи платників єдиного податку без сплати ПДВ. Перебування на спрощеній системі оподаткування здебільшого є вимушеною мірою, оскільки сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи не мають можливостей сплачувати податки на загальній системі оподаткування та не можуть довести свій неприбутковий статус.

Модель 3 «Використання неприбуткового статусу». Оскільки основною діяльністю обслуговуючого кооперативу є надання послуг, а не отримання прибутку, то такі підприємства можуть здійснювати свою діяльність без мети отримання прибутку. Треба пам'ятати, що доходом не є одержані СОК надходження від продажу сільськогосподарської

продукції за дорученням членів такого кооперативу. Такі підприємства не є платниками податку на прибуток лише після внесення до Реєстру неприбуткових організацій та установ контролюючими органами.

Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених в підпункті «г» п. 157.1 цієї статті, отриману у вигляді: разових або періодичних внесків, відрахувань засновників і членів; коштів або майна, які надходять від провадження їх основної діяльності та у вигляді пасивних доходів (проценти, дивіденди, страхові виплати і відшкодування, роялті); дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевих бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким кооперативам або через них їх одержувачам, згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін.» [11].

Проте, такі підприємства зобов'язані сплачувати наступні податки: податок з доходів фізичних осіб; ПДВ; податок на майно. Розглянемо умови нарахування та сплати перерахованих податків.

Зважаючи на те, що членство в СОК набувають фізичні особи, особливу увагу слід звернути на операції відчуження такими фізичними особами сільськогосподарської продукції через СОК та порядок оподаткування таких операцій податком з доходів фізичних осіб (ПДФО).

Доходи від відчуження безпосередньо власником сільськогосподарської продукції (включаючи продукцію первинної переробки), вирощеної (виробленої) ним на земельних ділянках, наданих йому в розмірах, встановлених Земельним кодексом України для ведення особистого селянського господарства (ОСГ, а це не більше, ніж 2,0 га), не включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку. Отримувач таких доходів подає податковому агенту довідку про своє право на отримання доходу у джерела його виплати без сплати податку за формою № 3 ДФ.

Якщо основним видом діяльності СОК є надання послуг з переробки, заготівлі і збуту, постачання, сервісу своїм членам – виробникам сільськогосподарської продукції (згідно з п. 185.1 ПКУ, постачання товарів, послуг є об'єктом оподаткування ПДВ [11]) СОК потрапляють до категорій платників податку, визначених п. 180.1 ПКУ за умови реєстрації останнього платником податку на додану вартість. СОК може бути зареєстрований платником ПДВ або в порядку обов'язкової реєстрації, або добровільно за умови, якщо загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню нарахована (сплачена) кооперативу протягом останніх 12 календарних місяців, сукупно перевищує 300 тис. грн. (без урахування ПДВ), такий СОК зобов'язаний зареєструватися як платник ПДВ в органах ДПС за своїм місцезнаходженням, крім кооперативу, який є платником єдиного податку [11].

При отриманні продукції СОК не має права на податковий кредит з ПДВ (ст. 198 ПКУ), оскільки продукція надходить від членів-фізичних осіб, які не є платниками ПДВ [11]. Поряд з цим, у СОК виникають податкові

зобов'язання з ПДВ на всю вартість поставленої покупцю продукції. Крім того, у СОК виникають ще й податкові зобов'язання за надану послугу з реалізації. Датою виникнення зобов'язань з такої послуги буде перша із подій: або дата надходження оплати за послугу від члена СОК, або дата складання акта наданих послуг.

Ці питання слід вирішити на законодавчому рівні.

Земельний податок. Можливість отримання СОК в користування земельних ділянок вимагає згадати про такий вид податку, як плата за землю. Відповідно до пункту 14.1.147 Податкового кодексу, плата за землю включає в себе дві категорії платежів: земельний податок, – його сплачують власники земельних ділянок та земельних часток (паїв), а також постійні землекористувачі; орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності, – її орендар вносить орендодавцеві за користування земельною ділянкою.

Об'єктом, що оподатковується, є земельна ділянка. На земельні ділянки, передані в користування СОК, плату за землю нараховує і здійснює сам кооператив. Базою оподаткування є нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації або площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено [11].

СОК використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) чи за цивільно-правовими договорами або на інших умовах, передбачених законодавством, а тому кооперативи є платниками єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (Закон про єдиний соціальний внесок (ЄСВ)).

Висновки і перспективи. СОК як суб'єкти підприємницької діяльності, при наявності в них об'єктів оподаткування сплачують до бюджетів податки і збори, визначені податковим законодавством України. Неприбуткового статусу вони набувають у випадку, коли у них відсутній такий об'єкт оподаткування, як прибуток і вони внесені органами державної податкової служби до Реєстру неприбуткових організацій та установ. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на чітке методологічне обґрунтування й визначення таких категорій, як «прибуток» і «дохід» для сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів як юридичних осіб та їх членів – фізичних осіб.

Список літератури

1. Дема Д. І. До питання неприбуткового статусу сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів / Д. І. Дема, О. Д. Дема// Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. – 2012. – № 1 (30), т. 2. – С. 91–95.

2. Досвід Канади та країн ЄС у сфері політики з підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів : аналітичне дослідження [Електронний ресурс / Бондарчук В., Джордж Р. Алколей, Молодован Л. [та ін.]. – Режим доступу : www.prism.org.ua

3. Про сільськогосподарську кооперацію : закон України № 469/97-ВР від 17.07.1997 р. у редакції від 29.06.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://whhttp://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>.

4. Про кооперацію : закон України від 04.08.2013 р. № 1087-XV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>

5. Масін В. М. Правове регулювання визначення неприбуткового статусу сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів відповідно до вимог Податкового кодексу України / В. М. Масін // Південноукраїнський правничий часопис. – 2011. – № 2. – С. 119–121.

6. Малік М. Й. Проблемні питання розвитку кооперації та інтеграційних відносин в АПК / М. Й. Малік, Ю. Я. Лузан // Економіка АПК. – 2010. – № 3. – С. 3–9.

7. Молдован Л. В. Місце і роль кооперативів у сталому розвитку аграрного сектора економіки // Кооперативний маркетинг в агробізнесі: проблеми та перспективи розвитку в Україні. – Житомир : ЖНАЕУ, 2012. – 394 с.

8. Нечипоренко О. М. Формування кооперативних підприємств в аграрному секторі економіки : монографія / О. М. Нечипоренко . – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – 172 с.

9. Пантелеймоненко А. О. Неприбуткова природа кооперативних організацій [Електронний ресурс] / А. О. Пантелеймоненко. – Режим доступу : <http://www.ukrcoop-journal.com.ua/2009-2/num/pantelejmonenko.htm>

10. Першочергові заходи щодо розвитку аграрної логістики в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1589/> Національний інститут стратегічних досліджень

11. Податковий кодекс України від 08.11.2014 р№ 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

References

1. Dema, D. and Dema, O. (2012), "On the issue of non-profit status of agricultural service cooperatives", *Visnik Zhytomyrskogo natsionalnogo agroekologichnogo universitetu*, 1 (30), 2, 91-95. Zhytomyr National Agroecological University, 2, 91–95.

2. Experience in Canada and in the EU policy to support the development of agricultural service cooperatives: Analytical Research [Online]. Available at: www.prism.org.ua.

3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2004). The Law of Ukraine "On Agricultural Cooperation", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1087-15> (Accessed 04 May 2016).

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013). The Law of Ukraine "On Cooperation", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1087-15> (Accessed 04 May 2016).

5. Masin, V. M. (2011). "Rights definition of non-profit status of agricultural service cooperatives accordance with the Tax Code of Ukraine", *Pivdennoukraïnskyi pravnychy chasopis*, 2, 119–121.

6. Malik, M. I. (2010). "Problematic issues of cooperation and integration relations in agriculture", *Ekonomika APK*, 3, 3–9.

7. Moldovan, L. V. (2012). Mesto i rol kooperativiv u stalomu rozvitku agrarnijjg sektora ekonomiki [Place and role of cooperatives in sustainable development of the agricultural sector], *ZHNAEU*, Zitomir, Ukraine.

8. Nechiporenko, O. M. (2005). Formuvannya kooperativnih pidpriemstv v agrarnomu sectori ekonomiki: monographija, [Formation of cooperative enterprises in the agrarian sector of economy: Monograph, NNC IAE, Kiyv, Ukraine.

9. Panteleymonenko, A. O. (2009). *Non-profit organizations, cooperative nature* [Online], available at: <http://www.ukrcoop-journal.com.ua/2009-2/num/pantelejmonenko.htm> (Accessed 2 May 2016).

10. Priority actions for the development of agricultural logistics in Ukraine. Policy Brief [Online], available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1589/> National Institute for Strategic Studies (Accessed 2 May 2016).

11. Tax Code of Ukraine of 11.08.2014 r№ 2755-VI [Online], available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 2 May 2016)/

ПРОБЛЕМЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ОБСЛУЖИВАЮЩИХ КООПЕРАТИВАХ

**Н. В. Бондарчук,
О. Г. Чепец,
Г. Е. Павлова**

***Аннотация.** Установлено, что одним из направлений государственной поддержки развития сельскохозяйственных обслуживающих кооперативов является решение вопросов их налогообложения. Учитывая специфику таких предприятий необходимо использовать такую модель налогообложения, которая бы полностью отвечала реалиям, а именно: способствовала развитию сельских территорий, сохранению и укреплению человеческого капитала села.*

Раскрыт механизм уплаты налогов и сборов сельскохозяйственными кооперативами, определения их налогового статуса, а также исследования возможных моделей налогообложения обслуживающих кооперативов.

Установлено наличие среди ученых и работников кооперативов дискуссионности вопроса о вариантах их налогообложения. Во-первых, существует отождествление понятия «налогоплательщик» и «некоммерческий» статус кооперативов. Значительная часть как ученых, так и практиков необоснованно считают, что сельскохозяйственные обслуживающие кооперативы не являются плательщиками налогов и сборов. Во-вторых, дискуссионность относительно налогообложения кооперативов, а именно: их некоммерческого статуса.

Учитывая существующие проблемы, в статье раскрыт механизм налогообложения сельскохозяйственных обслуживающих кооперативов в виде возможностей использования трех возможных моделей. Обоснована необходимость законодательного обеспечения некоммерческого статуса сельскохозяйственных обслуживающих кооперативов.

***Ключевые слова:** сельскохозяйственные обслуживающие кооперативы, налоги, модели налогообложения*

PROBLEMS OF TAXATION IN AGRICULTURAL SERVICE COOPERATIVES

**N. V. Bondarchuk,
O. G. Chepets,
G. Ye. Pavlova**

Abstract. It was established that one of the directions of the state support of agricultural service cooperatives is solution to the issue concerning their taxation. Given the specificity of such enterprises, such a tax model shall be introduced that would fully meet the today's realities, namely, contribute to rural areas development, preservation and strengthening of the human capital of the village. The article is aimed at disclosure of the mechanism of taxes and dues payment by agricultural cooperatives, determination of their tax status as well as study of possible taxation models of service cooperatives.

The presence of debating points concerning their taxation among scientists and workers of cooperatives has been established. Firstly, there is identification of the term a "taxpayer" and "non-profit" status of cooperatives. Much of both scientists and practitioners unreasonably believe that agricultural service cooperatives do not pay taxes and dues. Secondly, there are debating points concerning taxation of cooperatives, namely their non-profit status.

Given the existing problems, the article has revealed the mechanism of taxation of agricultural service cooperatives in terms of opportunities of three possible models growth. The necessity of legislative support for non-profit status of agricultural service cooperatives has been proven.

Keywords: agricultural service cooperatives, taxes, taxation models

УДК 502:005.51 + 332.142.6 : 502.174

**СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ И МЕХАНИЗМЫ
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА
ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ В КОНТЕКСТЕ
ГЛОБАЛЬНЫХ И НАЦИОНАЛЬНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ**

Л. Я. БУРИМА

**Институт экономики Национальной академии наук Беларуси
e-mail: ludmila.burima@yandex.by**

Аннотация. В условиях рыночной экономики особую значимость и актуальность приобретают вопросы, связанные с развитием промышленного предприятия при динамичном изменении внешней среды. Отсутствие рациональной производственной системы и методологии экологического управления не только способно помешать развитию предприятия, но и привести к потере завоеванных на рынке позиций. Производственная структура предприятия в условиях глобализации должна обеспечить высокие финансовые и производственные результаты и затраты, сопоставимые или ниже, чем у конкурентов. Продукция и производство на таких предприятиях должны соответствовать не только высоким техническим показателям, но и, самое главное,

© Л. Я. Бурима. 2016